

אמנון לוי

על הביקורת

נחשפתי לכמה סיפורים נוספים, גם הם לא מעודדים, של התמודדות מבוקרים עם הביקורת. נעם סמל, מנכ"ל הקאמרי, סיפר לי שבבכורת ההעלאה המחודשת של המחזה "הנסיכה האמריקאית" הוא הבחין בנסיים אלוני, המחזאי הקשיש, יושב באולם ובוכה. נעם נגש אליו ושאל, מה קרה? הוא לא אהב את הגרסה המחודשת? אלוני סיפר שהתיישב לידו מבקר תיאטרון שהיה לפני שנים החשוב בתקופתו ואמר לו כמה המחזה נפלא, ובכלל כמה כתיבתו משובחת והוא מחזאי גדול. אז למה אתה בוכה? שאל שוב סמל, זו מחמאה, לא? ואלוני אמר: הוא קטל אותי כל ימי, בגללו הפסקתי לכתוב. עכשיו, כשאני שבר כלי, חולה וזקן, עכשיו הוא אומר לי שאני מחזאי גדול? מה אעשה עם זה עכשיו?

30 שנה כאמור אני מבוקר, לפעמים באכזריות, ואף פעם לא ידעתי מה עושים עם התחושות האלה כלפי הביקורת. אי אפשר לצאת טוב מכל תגובה. אתה חייב לשאת כל טיפשות, כל סילוף, כל בורות באורך רוח. אם תגיב, תיחשב למריה. קטנוני. תיתן למבקר משקל רב ממה שיש לו באמת בציבור. מה לעשות? ביני לבין עצמי הודיתי שהביקורת מזיזה לי, אבל שמחתי להיווכח שאותי היא לא משתקת.

כל זה טוב ויפה בתיאוריה, אבל עכשיו המבקר הזה פה, מטר ממני, מה אני עושה איתו? בשביל זה יש חברים, ולנו יש קבוצת וואטסאפ של חברי המערכת. העליתי את הדילמה. אחרי דקה קיבלתי את התשובה הבאה: אם תביא סלפי איתו - ארוחת צהריים שבוע שלם על חשבוננו. אני אוהב שחברי המערכת שלי יצירתיים, אבל הפעם חשבתי שהם הלכו צעד אחד רחוק מדי. מצד שני, אם אני מביא סלפי איתו זה אירוע שייזכר לדורות במערכת הקטנה שלנו (ושבוע ימים של ארוחות חיים). מעבר לכול, האם יש דבר מרושע יותר מאשר להתייחס בחביבות למי שפגע בך?

ניגשתי אליו. כיחכחתי. הוא הסתכל עליי. הייתי רוצה מאוד לדווח שנרשמה שם בהלה קלה, אבל לצערי אני לא יכול להישבע על כך. הבערתי מה הבעיה: יש פה התערבות. ארוחות לשבוע ימים. אני צריך סלפי איתך. ומה אני מקבל? הקשה החצוף. את הכבוד להצטלם עם אמנון לוי, עניתי. התחבקנו והישרנו מבט אל המצלמה. יש.

אין סיכוי שאצייג כאן את הסלפי. גם לי יש גבולות. או שכך לפחות אני אוהב לספר לעצמי. ●

יה חשוך, למרות האורות הצבעוניים. ובכל זאת, בתוך האפלה המבהבת, היה נדמה לי שאני מזהה דמות. אף פעם לא ראיתי אותו במציאות ולא הייתי בטוח לגמרי. התבוננתי שוב. שאלתי מסביבי. לא לחשתי כי היה רעש נורא מהמוזיקה. צעקתי: זה הוא?

כן, זה האיש. מבקר טלוויזיה שמתרשע עליי כבר שנים. רק לפני חודש הוא כתב עליי שאני גם נקרופיל וגם פורנוגרף. האיש שתמיד חשבתי שאם אפגוש אותו ואת היטלר בסמטה חשוכה, ויהיה לי רק כדור אחד בקנה, היטלר יחזור הביתה בשלום. אז לא בסמטה, במסיבה הומה וחשוכה, הוא פה, לידי. מה עושים עכשיו? האם זו הזדמנות לרשום פרק חדש בייחסים עם הביקורת? יש מסורת סוערת של מפגשים כאלה: דודו טופז שבר למאיר שניצר את המשקפיים, יוסי פולק חבט במיכאל הנדלולץ. האם הגיע זמני לעשות היסטוריה?

כשמראיינים אותי ושואלים על יחסי לביקורת, אני הופך לבולטין סובייטי רשמי ומצהיר בכובד ראש שזו זכותם הלגיטימית של המבקרים לכתוב מה שעולה על דעתם. אף מילה על המחשבות הרצחניות שבלב

// איור: נעם וינר

מבקרי ספרות, תיאטרון וטלוויזיה מלווים אותי כבר 30 שנה. הביקורת הפכה במשך השנים למים הטריטוריאליים שלי, כאלה שאינם מומלצים לשתיה. את הביקורות הטובות אני שוכח, לרעות אני לא סולח, אבל אף פעם לא הגבתי פומבית. כשמראיינים אותי ושואלים על יחסי לביקורת, אני הופך לבולטין סובייטי רשמי ומצהיר בכובד ראש שזו זכותם הלגיטימית של המבקרים לכתוב מה שעולה על דעתם, תמצית הדמוקרטיה והפלורליזם, אני מכבד אותם בלה בלה בלה. אף מילה על המחשבות הרצחניות שבלב.

לפני שנים רבות, בחופשה בסיני, קראתי את "עפיפונים" של רומן גארי. בסופו נתקלתי במאמרו של גארי, על חייו ומותו של אמיל אז'אר, השם הבדוי שבו פרסם כמה ספרים. גארי תיאר איך המבקרים כתשו את ספריו הקודמים, והוא החליט לנקוט צעד קיצוני ולפרסם ספרים חדשים תחת הפסבדונים. בהמשך צייטט בהתלהבות איך אותם מבקרים ששחטו אותו, היללו את אז'אר. אחרי שדאג להדליף לעיתונות שהוא ואז'אר קרובי משפחה, המבקרים אפילו הציעו לגארי ללמוד מבן משפחתו מהי כתיבה רעננה ואיכותית. קראתי את המאמר והתענגתי על הדרך שבה הוא מכניס להם, למבקרים, אבל לאט-לאט הרגשתי איך ההנאה שהייתה לי מ"עפיפונים" מפנה את מקומה למין תגרנות מרירה. בסוף כבר דחיתי את המאמר בגועל. למה הוא היה צריך את זה, סופר כה גדול, להתקוטט עם מבקרים שמי בכלל זוכר את שמם?